
Plagiatul. Scurte considerații

Marian FLORESCU¹

Pornind de la definiția legală a plagiatului conținută în Legea nr. 206/2004 astfel cum a fost modificată prin O.G. nr. 28/2011 se propun trei elemente care trebuiesc identificate pentru existența plagiatului: 1) elementul material, preluarea unui text și lipsa mențiunii citării textului preluat; 2) elementul intențional, intenția vădită de a prezenta textele preluate și necesitate ca fiind creație sau contribuție personală; 3) lucrarea pretinsă a fi plagiată să fie originală.

1. Noțiune. Definiție legală. Critica definiției legale. Elementele plagiatului
2. Acțiunea în plagiat. Metode propuse pentru probarea plagiatului

1. Noțiune. Definiție legală. Critica definiției legale. Elementele plagiatului

Plagiatul este definit ca fiind: „opera literară, științifică sau artistică a altuia, însușită integral sau parțial de cineva și prezentată drept creație proprie”²; „plagiatul reprezintă imitația frauduloasă a unei opere străine”³ sau „plagiatul reprezintă o reproducere parțială, neautorizată a opere, o formă de contrafacere a operei originale”⁴.

Putem face distincția între *plagiatul grosolan*, o lucrare formată numai din preluări identice din alte lucrări, situație în care discutăm despre o reproducere fără drept și *plagiatul subtil*, situație în care plagiatorul încearcă să-și ascundă textul preluat, împrumutat, prin intervenții care în final să creeze imaginea unei lucrări originale⁵. Această din urmă formă reprezintă plagiatul care trebuie sancționat.

Prin Legea nr. 206/2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltare tehnologică și inovare⁶ s-a definit în art.4 lit.d) plagiatul ca fiind „*însușirea ideilor, metodelor, procedurilor, tehnologiilor, rezultatelor sau textelor unei persoane, indiferent de calea prin care acestea au fost obținute, prezentându-le drept creație personală*”. În prezent definiția legală este astfel cum Legea nr.206/2004 a fost modificată prin O.G. nr. 28/ 2011: **plagiatul** – *expunerea într-o operă scrisă sau o comunicare orală, inclusiv în format electronic, a unor texte, expresii, idei, demonstrații, date, ipoteze, teorii, rezultate ori metode științifice extrase din opere scrise, inclusiv în format electronic, ale altor autori, fără a menționa acest lucru și fără a face trimitere la sursele originale*. Considerăm că definiția cuprinsă în Legea nr. 206/2004 art.4 lit.d) în forma ei inițială era mult mai acceptabilă față de actuala formulă propusă.

¹ Autorul, jurist, activează de 17 ani în domeniul editării cărților și revistelor juridice. Editor și redactor a peste 200 de cărți, editor și inițiator al revistelor Pandectele Române – serie nouă, Revista Română de Dreptul Muncii, Revista Română de Dreptul Afacerilor în perioada 2001-2005. În prezent editează revistele Pandectele Săptămânale – serie nouă și Revista de Drept Social.

² *Micul Dicționar Academic*, vol.III, Academia Română. Institutul de lingvistică Iorgu Iordan-Al.Rosetti, Ed. Univers Enciclopedic, 2003, pag. 1078. A se vedea și Floarea Bujorel, *Dicționarul de dreptul proprietății intelectuale*, Ed. Universul Juridic, pag. 179.

³ Y. Eminescu, *Opera de creație și dreptul*, Ed. Academiei R.S.R., 1987, pag. 171.

⁴ ÎCCJ, s.civ. și de proprietate intelectuală, decizia nr. 1919 din 19 martie 2010.

⁵ A se vedea: Denis Alland et Stéphane Rials, *Dictionnaire de la culture juridique*, Lamy-PUF, 2003, și Const.Gr.C. Zotta, *Dreptul de autor literar și artistic*, Curentul Românesc. Societate Cooperativă de Editură, 1939, pag. 251.

⁶ Publicată în M.Of. nr. 505 din 4 iunie 2004.

Astfel cum e redactată în prezent dispoziția din Legea nr. 206/2004 art.4 lit.d) sancționează un element material, și anume preluarea unui text fără **citare (autor, titlul operei, an apariție, editură, pagină)**. Teza finală „fără a face trimitere la sursele originale” este acoperită în practică prin mențiunea **apud prin care se indică o citare preluată de la alt autor, nu din original**⁷.

Practic lipsa unei citări instituie o *prezumție de plagiat*, chiar dacă lucrarea este de excepție și cu elemente clare de originalitate. În doctrină⁸ s-a exprimat opinia privind severitatea viziunii asupra plagiatului definită Legea nr. 206/2004 în forma inițială, or în forma actuală la severitate putem adăuga și calificativul incompletă. Modificarea Legii nr. 206/2004 prin O.G. nr. 28/2011 a înlăturat un element al plagiatului, și anume *elementul intențional*, intenția de prezentare drept creație personală a textelor, expresiilor, ideilor ...ș.a. extrase din alte lucrări. Ar fi fost indicat ca acest element să fie păstrat și să fie eliminată trimiterea la „idei, metode, proceduri” deoarece acestea aspecte sunt în contradicție cu dispozițiile art.9 lit.a) din Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor⁹. Mai mult, a fost adăugată și sintagma „expunerea orală”, în sensul că în mod obligatoriu autorul unei expuneri orale trebuie să menționeze textele, expresiile, teoriile, extrasele din opere și trimiterea la sursele originale. E greu de crezut că un autorul care susține o alocuțiune în cadrul unei conferințe științifice are timp să îndeplinească aceste cerințe în susținerea unei pledoarii, timpul alocat citărilor poate influența negativ expunerea publică. Organizarea unei conferințe pe teme științifice implică, pe lângă selecția lectorilor ce urmează să susțină comunicări, și predarea în formă scrisă a alocuțiunilor ce urmează să fie susținute în formă orală, în consecință e greu de înțeles ce situații practice acoperă dispoziția referitoare la comunicarea orală în domeniul științific.

În practică sunt situații când citarea nu este corectă din motive diverse, de exemplu asemănarea de titlu sau nume de autori¹⁰. Ce se întâmplă în această ipoteză? Ce este mai grav, lipsa citării sau atribuirea eronată a paternității unei opere? Această ipoteză, de citare greșită, de atribuire a paternității unei opere altui autor nu este acoperită de definiție legală. Atât lipsa citării cât și citarea eronată, de atribuire a unei opere altui autor, încalcă dreptul moral al autorului de a pretinde recunoașterea calității de autor al operei (art.10 lit. b) din Legea nr. 8/1996).

O altă critică este că reglementarea din Legea nr. 206/2004 art.4 lit.d) vine în contradicție cu dispozițiile art.9 lit.a) din Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe: *Nu pot beneficia de protecția legală a dreptului de autor următoarele: ideile, teoriile, conceptele, descoperirile științifice, procedeele, metodele de funcționare sau conceptele matematice ca atare și invențiile, conținute într-o operă, oricare ar fi modul de preluare, de scriere, de explicare sau de exprimare*. Neexistând o protecție legală a acestora, ele fiind noțiuni cu valoare de bun universal, preluarea lor chiar fără citare nu poate constitui plagiat. Într-o soluție de speță pe tema plagiatului s-a precizat că: *concordanțele filologice în privința infracțiunilor, jurisprudenței medicale-veterinare, a expertizei medico-legale redhibitorii, respectiv a raportului de expertiză medico-legală veterinară (capitole considerate a fi plagate) sunt firești, din moment ce inserarea unor cunoștințe medicale veterinară acceptate ca bun comun și a unor texte de natură legislativă, administrativă și judiciară nu se poate face decât folosind o exprimare standard, în afara căreia respectivele cunoștințe ar deveni inexacte. Atât limbajul medical, cât și limbajul juridic sunt caracterizate de uniformitate, ele neputând fi folosite în mod diferit, ci reclamând o preluare întocmai de către utilizatori. Având în*

⁷ A se vedea DEX, Ed. Univers Enciclopedic, 1996, pag. 54.

⁸ V. Roș, D. Bogdan, O. Spineanu-Matei, *Dreptul de autor și drepturile conexe. Tratat*, Ed. All Beck, 2005, pag. 520.

⁹ Art. 9 – Nu pot beneficia de protecția legală a dreptului de autor următoarele:

- a) ideile, teoriile, conceptele, descoperirile științifice, procedeele, metodele de funcționare sau conceptele matematice ca atare și invențiile, conținute într-o operă, oricare ar fi modul de preluare, de scriere, de explicare sau de exprimare;
- b) textele oficiale de natură politică, legislativă, administrativă, judiciară și traducerea oficială ale acestora;
- c) simbolurile oficiale ale statului, ale autorităților publice și ale organizațiilor, cum ar fi: stema, sigiliul, drapelul, emblema, blazonul, insigna, ecusonul și medalia;
- d) mijloacele de plată;
- e) știrile și informațiile de presă;
- f) simplele fapte și date.

¹⁰ E bine știut că sunt numeroase opere din domeniul juridic cu titlu identic, de ex. Drept civil. Introducere sau Drept penal. Parte generală.

vedere natura celor două lucrări comparate, determinată de apartenența lor la categoria lucrărilor cu caracter științific în materia medicinei veterinare, se reține că în astfel de lucrări originalitatea este atenuată de forma de exprimare a ideilor sau de redare a informațiilor, ce conțin un limbaj de specialitate, aproape standardizat

De aceea, în cauză sunt incidente și dispozițiile art. 9 lit. a din Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe, care nu conferă protecția specifică ideilor, teoriilor, conceptelor, descoperirilor științifice, procedeele, conținute într-o operă, oricare ar fi modul de preluare al acestora. O concluzie contrară ar conduce la extinderea nejustificată a sferei de protecție a dreptului de autor.¹¹

Un rol important în citarea textelor dintr-o lucrare îl au și editurile și comitetele de redacție ale revistelor de specialitate. Acestea își stabilesc reguli de citare cu trimitere de obicei la regulile Academiei privind predarea manuscriselor sau își stabilesc reguli proprii¹². În procesul editării de lucrări din domeniul juridic citările sunt importante deoarece au drept scop de a scoate în evidență actualitatea lucrării prin semnalarea celor mai recente modificări legislative, opiniile exprimate în doctrină și stadiul jurisprudenței. Verificarea citărilor se face de redactori de specialitate, dificultatea verificării fiind în funcție de proveniența manuscrisului. Astfel facem distincția între manuscrise propuse de autori sau manuscrise la comanda (operă comandată de editor)¹³.

Redactorii de specialitate au datoria să semnaleze și citările corecte dar excesive. Sunt permise, fără consimțământul autorului și fără plata vreunei remunerații utilizarea de scurte citate dintr-o operă, în scop de analiză, comentariu sau critică ori cu titlu de exemplificare, în măsura în care folosirea lor justifică întinderea citatului (art.33 alin.1 lit.b) din Legea nr. 8/1996), dar într-o hotărâre pronunțată de către Tribunalul de Mare Instanță din Paris s-a reținut că „faptul de se fi folosit 343 de citate și de a compune, astfel, primele 86 de pagini ale unei cărți de 320 de pagini constituie un abuz de drept”¹⁴. În legătură cu reproducerea de „scurte extrase” sau citate din articolele de presa. Curtea de Justiție a Uniunii Europene a stabilit că actul de imprimare a unui extras compus din 11 cuvinte, care se efectuează în cursul unui procedeu de captare de date nu poate fi realizat fără consimțământul titularilor drepturilor de autor vizați¹⁵.

Chestiunea citării excesive se pune și prin prisma noilor tehnologii, astfel megaproiectul Google Books de digitalizare a cărților¹⁶ pune în discuție însăși reevaluare protecției dreptului de reproducere a operelor. Dacă aparțin domeniului public, cărțile digitalizate sunt puse la dispoziția cercetătorilor în întregime; dar în situația în care se află sub protecția dreptului de autor, sunt accesibile numai câteva extrase, ceea ce nu este pe placul deținătorilor drepturilor respective deoarece Google nu cere nicio autorizație prealabilă.

Considerăm că limitarea calificării plagiatului doar la lipsa unei citări este incompletă. Suntem în prezența unui plagiat dacă sunt identificate cumulativ următoarele elemente:

- i) elementul material, preluarea unui text și lipsa citării textului preluat, situație surprinsă și în textul Legii nr. 206/2004, art.4 lit.d);
- ii) elementul intențional, intenția vădită de a prezenta textele preluate și necitate ca fiind creație sau contribuție personală.Element eliminat din textul Legii nr. 206/2004, art.4 lit.d) prin O.G. nr. 28/2011;
- iii) lucrarea pretinsă a fi plagiată să fie originală.

În legătură cu ultimul element, acela al originalității lucrării pretinsă a fi plagiată, la nivel de jurisprudență s-a statuat că o lucrare care nu este predominant *originală, novatoare, fundamentală*

¹¹ ÎCCJ s.civ. și de proprietate intelectuală, decizia nr. 8 din 11 ianuarie 2011.

¹² Editorii folosesc reguli de citare proprii, reguli propuse de foruri științifice naționale sau „împrumutate” de la editori străini.

¹³ La acest moment piața editorială juridică este dominată de cărțile propuse de autori.

¹⁴ Apud C. Colombet, *Propriete litteraire et artistique et droits voisins*, pag. 173.

¹⁵ A se vedea www.curia.eu, cauza C-5/08.

¹⁶ Conform ultimelor date, în martie 2012, 20 de milioane de cărți au fost scanate. <http://chronicle.com/article/Google-Begins-to-Scale-Back/131109/>

(s.n.), ci e doar la nivel de compilație nu poate fi considerată sursa unui plagiat¹⁷. Originalitatea absolută o întâlnim în puține situații, acest criteriu al originalității va fi analizat diferit, în funcție de genul lucrării analizate. Pentru operele din domeniul științific doctrina¹⁸ a statuat că „originalitatea formei de exprimare este limitată de rigoarea limbajului științific”. În domeniul juridic este dificil ca o lucrare să fie originală, novatoare, fundamentală gradul de originalitate fiind mult redus. Regăsim în opere din perioada de dinainte de 1989 texte preluate ad literam sau modificate fără citare din opere publicate în perioada interbelică, autorii din perioada interbelică la rândul lor publicau masiv texte traduse din operele autorilor francezi.

Originalitatea este prezumată, de aceea revine autorului acuzat de plagiat dovedirea faptului că opera presupusă că i-a adus atingere nu este originală. Originalitatea nu trebuie să vizeze însă ideile conținute în lucrare, acestea fiind libere să circule, ci modul lor de exprimare, maniera în care ele sunt comunicate publicului. Originalitatea ideilor exprimate sau valoarea științifică a operei nu interesează din punctul de vedere al dreptului de autor¹⁹.

2. Acțiunea în plagiat. Metode propuse pentru probarea plagiatului.

Dreptul moral, nepatrimonial al autorului de a pretinde recunoașterea calității de autor este conținut de art.10 lit.b) din Legea nr. 8/1996 – autorul unei opere are dreptul moral de a pretinde recunoașterea calității de autor al operei (dreptul la paternitatea operei), iar art.11 alin. (1) prevede că drepturile morale nu pot face obiectul vreunei renunțări sau înstrăinări

Acțiunea în plagiat, are un caracter personal nepatrimonial și poate fi formulată numai de autorul care pretinde că i-au fost copiate fragmente din operă. Temeiul acțiunii îl constituie art. 139 din Legea nr. 8/1996 astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă²⁰.

¹⁷ ICCJ s.civ. și de proprietate intelectuală, decizia nr. 8 din 11 ianuarie 2011.

¹⁸ V. Roș, D. Bogdan, Octavia Spineanu-Matei, *Dreptul de autor și drepturile conexe. Tratat*, Ed. All Beck, 2005, pag. 522.

¹⁹ ÎCCJ secția civilă și de proprietate intelectuală, decizia nr.6428 din 30 iunie 2006.

²⁰ **Art. 27** - Articolul 139 din Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 60 din 26 martie 1996, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și va avea următorul cuprins:

„Art. 139 - (1) Titularii drepturilor recunoscute și protejate prin prezenta lege pot solicita instanțelor de judecată sau altor organisme competente, după caz, recunoașterea drepturilor lor și constatarea încălcării acestora și pot pretinde acordarea de despăgubiri pentru repararea prejudiciului cauzat. Aceleași solicitări pot fi formulate în numele și pentru titularii de drepturi de către organismele de gestiune, de către asociațiile de combatere a pirateriei sau de către persoanele autorizate să utilizeze drepturi protejate prin prezenta lege, conform mandatului acordat în acest sens. Când o acțiune a fost pornită de titular, persoanele autorizate să utilizeze drepturi protejate prin prezenta lege pot să intervină în proces, solicitând repararea prejudiciului ce le-a fost cauzat.

(2) La stabilirea despăgubirilor instanța de judecată ia în considerare:

a) fie criteriul, cum ar fi consecințele economice negative, în special câștigul nerealizat, beneficiile realizate pe nedrept de făptuitor și, atunci când este cazul, alte elemente în afara factorilor economici, cum ar fi daunele morale cauzate titularului dreptului;

b) fie acordarea de despăgubiri reprezentând triplul sumelor care ar fi fost legal datorate pentru tipul de utilizare ce a făcut obiectul faptei ilicite, în cazul în care nu se pot aplica criteriile prevăzute la lit. a).

(3) Dacă titularul dreptului de autor sau una dintre persoanele prevăzute la alin. (1) face dovada credibilă că dreptul de autor face obiectul unei acțiuni ilicite, actuale sau iminente și că această acțiune riscă să îi cauzeze un prejudiciu greu de reparat, poate să ceară instanței judecătorești luarea unor măsuri provizorii. Instanța judecătorească poate să dispună în special:

a) interzicerea încălcării sau încetarea ei provizorie;

b) luarea măsurilor necesare pentru a asigura conservarea probelor;

c) luarea măsurilor necesare pentru a asigura repararea pagubei; în acest scop, instanța poate dispune luarea de măsuri asigurătorii asupra bunurilor mobile și imobile ale persoanei presupuse a fi încălcat drepturile recunoscute de prezenta lege, inclusiv blocarea conturilor sale bancare și a altor bunuri. În acest scop, autoritățile competente pot să dispună comunicarea de documente bancare, financiare sau comerciale ori accesul corespunzător la informațiile pertinente;

d) ridicarea sau predarea către autoritățile competente a mărfurilor cu privire la care există suspiciuni privind încălcarea unui drept prevăzut de prezenta lege, pentru a împiedica introducerea acestora în circuitul comercial.

Acțiunea în plagiat se poate face direct la instanța competentă. Procedura instituită de Legea nr. 206/2004 nu constituie o procedură prealabilă obligatorie.

Sunt propuse mai multe metode de identificare, de analiză a plagiatului. Astfel se propune metoda «grupării punctelor de contact», unde mai întâi se caută asemănările între cele două creații, iar mai apoi diferențele, făcând ulterior o comparație²¹. S-a exprimat și opinia că „trebuie să se aprecieze asemănările și nu diferențele”, iar reputatul autor Henri Desbois cu referire la opera literară a propus urmărirea a trei elemente: ideea, structura și exprimarea: ideea nefiind protejabilă, doar structura și/sau exprimarea pot ține de contrafacere²². După Eugene Poillet „dacă împrumutul e bine disimulat, cu atâta abilitate îmbinat cu părțile originale încât devine aproape imposibil de recunoscut sub noile veștminte cu care e acoperit, și ceea ce face ca autorul lucrării imitate să nu aibă de suferit din această cauză nici în ceea ce privește reputația sa și nici financiar, judecătorul ar putea decide că plagiatul nu merge până la contrafacere”²³. Distincția între plagiat și o operă originală poate fi dificilă și se

(4) Dispozițiile procedurale aplicabile sunt cuprinse în prevederile Codului de procedură civilă referitoare la măsurile provizorii în materia drepturilor de proprietate intelectuală.

(5) Aceleași măsuri pot fi cerute, în aceleași condiții, împotriva unui intermediar ale cărui servicii sunt utilizate de către un terț pentru a încălca un drept protejat prin prezenta lege.

(6) Măsurile prevăzute la alin. (3) și (5) pot să includă descrierea detaliată, cu ori fără prelevare de eşantioane, sau sechestrarea reală a mărfurilor în litigiu și, în cazurile corespunzătoare, a materialelor și instrumentelor utilizate pentru a produce și/sau a distribui aceste mărfuri, precum și documentele care se referă la ele. Aceste măsuri vor fi avute în vedere și în aplicarea dispozițiilor art. 96 - 99 din Codul de procedură penală.

(7) Instanța poate să autorizeze ridicarea de obiecte și înscrisuri care constituie dovezi ale încălcării drepturilor de autor sau a drepturilor conexe, în original ori în copie, chiar și atunci când acestea se află în posesia părții adverse. În cazul încălcărilor comise la scară comercială, autoritățile competente pot să dispună, de asemenea, comunicarea de documente bancare, financiare sau comerciale ori accesul corespunzător la informațiile pertinente.

(8) Pentru adoptarea măsurilor prevăzute la alin. (3) și (7), sub rezerva asigurării protecției informațiilor confidențiale, instanțele judecătorești vor pretinde reclamantului să furnizeze orice element de probă, accesibil în mod rezonabil, pentru a dovedi cu suficientă certitudine că s-a adus atingere dreptului său ori că o astfel de atingere este iminentă. Se consideră ca reprezentând element de probă suficient numărul de copii ale unei opere sau ale oricărui alt obiect protejat, la aprecierea instanței de judecată. În acest caz, instanțele judecătorești pot să ceară reclamantului să depună o cauțiune suficientă pentru a asigura compensarea oricărui prejudiciu care ar putea fi suferit de părât.

(9) Măsurile de asigurare a dovezilor sau de constatare a unei stări de fapt dispuse de instanță vor fi duse la îndeplinire prin executor judecătoresc. Titularii drepturilor ce se presupune că au fost încălcate ori cu privire la care există pericolul de a fi încălcate sau reprezentanții acestor titulari au dreptul de a participa la punerea în executare a măsurilor de asigurare a dovezilor ori de constatare a unei stări de fapt.

(10) Titularii drepturilor încălcate pot cere instanței de judecată să dispună aplicarea oricăreia dintre următoarele măsuri:

- a) remiterea, pentru acoperirea prejudiciilor suferite, a încasărilor realizate prin actul ilicit;
- b) distrugerea echipamentelor și a mijloacelor aflate în proprietatea făptuitorului, a căror destinație unică sau principală a fost aceea de producere a actului ilicit;
- c) scoaterea din circuitul comercial, prin confiscare și distrugere, a copiilor efectuate ilegal;
- d) răspândirea informațiilor cu privire la hotărârea instanței de judecată, inclusiv afișarea hotărârii, precum și publicarea sa integrală sau parțială în mijloacele de comunicare în masă, pe cheltuiala celui care a săvârșit fapta; în aceleași condiții instanțele pot dispune măsuri suplimentare de publicitate adaptate circumstanțelor particulare ale cazului, inclusiv o publicitate de mare amploare.

(11) Instanța de judecată dispune aplicarea măsurilor prevăzute la alin. (10) pe cheltuiala făptuitorului, cu excepția cazului în care există motive temeinice pentru ca acesta să nu suporte cheltuielile.

(12) Măsurile prevăzute la alin. (10) lit. b) și c) pot fi dispuse și de procuror cu ocazia rezolvării cauzei în faza de urmărire penală. Dispozițiile alin. (10) lit. c) nu se aplică pentru construcțiile realizate cu încălcarea drepturilor privind opera de arhitectură, protejate prin prezenta lege, dacă distrugerea clădirii nu este impusă de circumstanțele cazului respectiv.

(13) În dispunerea măsurilor prevăzute la alin. (10), instanța de judecată va respecta principiul proporționalității cu gravitatea încălcării drepturilor protejate de prezenta lege și va lua în considerare interesele terților susceptibili de a fi afectați de aceste măsuri.

(14) Autoritățile judiciare sunt obligate să comunice părților soluțiile adoptate în cauzele de încălcare a drepturilor reglementate de prezenta lege.

(15) Guvernul României, prin Oficiul Român pentru Drepturile de Autor, sprijină elaborarea, de către asociațiile și organizațiile profesionale, a codurilor de conduită la nivel comunitar, destinate să contribuie la asigurarea respectării drepturilor prevăzute de prezenta lege, în special în ceea ce privește utilizarea codurilor ce permit identificarea fabricantului, aplicate pe discuri optice. De asemenea, Guvernul României sprijină transmiterea către Comisia Europeană a proiectelor codurilor de conduită la nivel național sau comunitar și a evaluărilor referitoare la aplicarea acestora.”

²¹ A se vedea Denis Alland et Stéphane Rials, *Dictionnaire de la culture juridique*, Lamy-PUF, 2003, pag. 1246-1265.

²² Philippe Schuwer, *Tratat practică de editare*, Ed. Amarcord, 1999, pag. 151-152.

²³ Philippe Schuwer, *op.cit.*, pag.151.

consideră a fi „o problemă de apreciere”²⁴, atunci când plagiatul nu este sub forma unei reproduceri servile.

Mai nou, sub impactul noilor tehnologii se propune verificarea plagiatului cu un program de calculator. Suntem convinși că acest sistem de verificare compară o lucrare bănuită de plagiat cu lucrări originale pentru fiecare domeniu, inclusiv opere originale căzute în domeniul public. Esențial în compararea unei lucrări în acest sistem fiind baza de date ce constă în operele considerate originale. Indiferent de metoda folosită se exclud de la comparație:

1) *ideile, teoriile, conceptele, descoperirile științifice, procedeele, metodele de funcționare sau conceptele matematice, legislația, jurisprudența*, care, conform art.9 lit.a) din Legea nr. 8/1996, nu pot face obiectul protecției dreptului de autor;

2) *texte preluate din culegerile de opere științifice, opere derivate care au fost create plecând de la una sau mai multe opere preexistente (colecțiile sau compilațiile de materiale, enciclopedii, baze de date)* – art. 8 din Legea nr. 8/1996²⁵. Reproducerea servilă a unei opere derivate nu este plagiat, ci o reproducere fără drept.

Orice lucrare din domeniul științific are ca scop, obligatoriu, prezentarea la zi a instituției care face obiectul studiului, prin prezentarea tuturor opiniilor exprimate de majoritatea autorilor până la acel moment, deci e firesc ca un program de calculator să semnaleze într-o proporție semnificativă identitate de texte.

Răspunderea pentru plagiat este a autorului plagiator, dar în măsura în care se dovedește că editorul avea cunoștință sau putea să prevadă acest lucru răspunderea se poate extinde și asupra acestuia.

În concluzie, o viitoare reglementare a definiției legale a plagiatului ar trebuie să cuprindă toate cele trei aspecte prezentate succint în prezentul material. E indicat, din perspectiva tehnicii legislative, ca dispozițiile unei noi reglementări să fie corelate cu cele existente din domeniu în special legislația drepturilor de autor.

²⁴ V. Roș, D. Bogdan, O. Spineanu-Matei, *op.cit.*, pag. 522.

²⁵ „Art. 8 – Fără a prejudicia drepturile autorilor operei originale, constituie, de asemenea, obiect al dreptului de autor operele derivate care au fost create plecând de la una sau mai multe opere preexistente, și anume:

a) traducerile, adaptările, adnotările, lucrările documentare, aranjamentele muzicale și orice alte transformări ale unei opere literare, artistice sau științifice care reprezintă o muncă intelectuală de creație;

b) culegerile de opere literare, artistice sau științifice, cum ar fi: enciclopediile și antologiile, colecțiile sau compilațiile de materiale sau date, protejate ori nu, inclusiv bazele de date, care, prin alegerea sau dispunerea materialului, constituie creații intelectuale.”